

Годишен доклад на директора за 2011 г.

Резюме

През 2011 г. ECDC успя да изпълни по-голямата част от работната си програма. В същото време Центърът увеличи резултатите от дейността си, укрепи структурите и доразви своите партньорства, за да отговори на необходимостта от засилена реакция спрямо заплахата от заразни болести в Европа. Освен че се представя основните постижения на Центъра през 2011 г., настоящият годишен доклад включва приложение 1 с таблици, показващи подробно изпълнението на работната програма за 2011 г., одобрена от управителния съвет през ноември 2010 г.

Ресурси

Основният бюджет на Центъра се намали от 57,8 млн. евро през 2010 г. на 56,6 млн. евро през 2011 г. (-2 %). Считано от 31 декември 2011 г., ECDC имаше 270 души постоянен персонал (временно наети служители (ВНС), договорно наети служители (ДНС) и командировани национални експерти (КНЕ)).

Дейности по заболявания

ECDC продължи да разработва инструменти за научна работа, надзорни дейности, бази данни и мрежи, както и да организира изграждане на капацитет и обучение за шестте групи заболявания в обхвата на своите компетенции. Това беше осъществено в съответствие с годишната работна програма и „Стратегиите за програми за отделни болести 2010—2013 г.“, одобрени от управителния съвет през 2009 г.

По отношение на **антимикробната резистентност (АМР) и инфекциите, свързани със здравето обслужване (ИСЗО)**, основните събития през 2011 г. бяха интегрирането на мрежата за Европейски надзор на консумацията на антимикробни средства (ESAC-Net) в ECDC и разработването на **модул на Информационна система за епидемиологични данни (EPIS) за АМР и ИСЗО**. ECDC извърши също оценка на риска от разпространение на карбапенемаза продуциращи Enterobacteriaceae (CPE) чрез прехвърляне на пациенти между здравните заведения, със специално ударение върху трансграничния трансфер, както и актуализиране на оценката на риска от разпространение на Ню Делхи метало-бета-лактамазата и разновидностите ѝ в Европа. Друго важно събитие беше четвъртият ежегоден Европейски ден на антибиотиците, координиран от ECDC през ноември 2011 г. Събитието, в рамките на което се акцентира върху увеличаващата се резистентност към антибиотиците от последна линия, получи широка гласност в Европа, като в резултат на това в периода 15 октомври — 15 декември 2011 г. бяха създадени общо 611 статии. Накрая, в сътрудничество с Euronews, ECDC пусна документален филм за пациенти от Европа и разказите им как заразяването с полирезистентни бактерии е променило живота им. Очаква се през шестмесечното си излъчване този документален филм да бъде видян от около 12 милиона зрители.

В областта на **новите болести и векторно преносимите инфекции** ECDC консолидира мрежата за медицински ентомолози и експерти по общественото здравеопазване в областта на преносимите от антропоиди болести (VBORNET). Мрежата създаде актуализирани карти за разпределение на

разпространението на инвазивните видове комари и техният надзор и започна проверката на данни за други групи преносители (пясъчни мухи). Въз основа на проучване на дейностите и нуждите на държавите-членки, извършено през 2010 г., беше разработен наръчник за основните екзотични преносители на болести при хората. По отношение на пренасяните от кърлежи болести ECDC съсредоточи своята работа, осъществявана съвместно с експерти, върху „обявяване“ на тези болести. По отношение на пренасяните от комари болести бяха съставяни ежеседмично карти на разпространение на потвърдени случаи на заболявания на хора от западноилска треска в ЕС и съседните държави. На последно място, мрежата на ECDC за внесени от чужбина вирусни заболявания съсредоточи своите дейности върху реакцията на огнищата, осигуряването на външно качество и подкрепата за специално обучение на микробиолози в държавите-членки.

В програмата за **предаването чрез храната и водата болести и зоозоози** ECDC реагира бързо на тежкото национално огнище в Германия на *E. coli*, продуцираща Shiga токсини, чрез извършване на оценки на риска, редовни епидемиологични актуализации, организиране на лабораторна и клинична подкрепа и тясно сътрудничество с ЕОБХ, Европейската комисия и държавите-членки. Огнището имаше последици и за пътници от други държави. Подготвителните работи за разработване на техническа платформа за събиране на данни в TESSy за молекулния типаж отбелязаха добър напредък.

В областта на **предаването по полов път инфекции (ППИ), включително ХИВ/СПИН, и вирусите, пренасяни по кръвен път**, ECDC публикува съвместно с Европейския център за мониторинг на наркотиците и наркоманиите (ЕЦММН) наръчник относно заразните болести сред хората, които приемат наркотични вещества венозно, на базата на основана на обективни факти оценка на програмите за превенция и експертни становища. Публикуваният първи доклад за наблюдение на ППИ съдържа данни от 20-годишен период за пет ППИ; той показва настоящата разнородност при докладването за грижите и случаите и изтъкна предизвикателствата пред по-доброто разбиране на епидемиологията на ППИ в държавите-членки. Европейската програма за надзор на антимикробната чувствителност на гонококовите инфекции (Euro-GASP) установи постоянна заплаха от полирезистентна гонорея. Усилен бе надзорът за хепатит В и С и за първи път бяха събрани данни. Започна работата по няколко проекта, имащи за цел да помогнат на държавите-членки да засилят в бъдеще програмите за профилактика и контрол.

По отношение на **инфлуенцата** ECDC проведе три семинара относно готовността за пандемии съвместно с Регионалния офис за Европа на СЗО и при участието на държави от ЕС, а СЗО организира четвърти семинар с държави извън ЕС/ЕИП. През тази година ECDC разработи нов набор от инструменти за инфлуенца, предназначени за широката публика и здравните работници. ECDC извърши преглед на обективни данни за последиците от имунизацията срещу инфлуенца при деца и бременни жени. Освен това ECDC продължи да засилва надзора в Европа над тежката заболяемост и смъртните случаи от инфлуенца. В областта на сезонната инфлуенца ECDC разработи оценка на риска за сезона 2010–2011 г., укрепи комуникационната дейност и подкрепи държавите-членки и Европейската комисия в прилагането на Препоръката на Съвета на министрите на здравеопазването в ЕС от 2009 г. относно ваксинирането срещу сезонна инфлуенца, както и проучвания на политиките и обхвата на ваксинирането (пандемична и сезонна инфлуенца) в рамките на Новата европейска интегрирана инициатива за сътрудничество в областта на ваксинирането (VENICE).

В областта на **туберкулозата (ТБ)** бяха разработени стандарти на Европейския съюз за грижи при туберкулоза, съобразени с пациента стандарти, предназначени за клинични специалисти и работници в общественото здравеопазване, които ще бъдат публикувани през април 2012 г. Програмата координира успешно дейностите по Световния ден за борба срещу ТБ с дейностите по проблема с туберкулозата в детска възраст. Продължи работата по предоставяне на основани на обективни факти насоки на ECDC, което през 2011 г. имаше за цел разработване на насоки за управление на контактите с лица с полирезистентна ТБ.

Основните постижения през 2011 г. в областта на **легионерската болест** включваха въвеждане на EPIS за ELDSNet, курсове по легионелоза и специфични лабораторни изследвания, проведени за участници от държавите-членки, както и проучване на капацитетите на лабораториите в държавите-членки. Разработен беше набор от инструменти за изследване на огнища на легионерската болест.

В областта на **болестите, предотвратими чрез ваксини**, мрежата EUVACNET беше успешно прехвърлена към ECDC, с което завърши прехвърлянето към ECDC на дейностите на ЕС по надзора. ECDC допринесе активно за изготвяне на заключението на Съвета относно ваксинацията при деца, направено по инициатива на унгарското председателство. Стартира нова система за надзор на инвазивните пневмококови заболявания в ЕС. ECDC подкрепи силно оценката за безопасността на пандемичните ваксини срещу инфлуенца, като извърши изследване чрез мрежата на VAESCO на риска от нарколепсия след ваксиниране с Pandemrix. През декември 2011 г. в ECDC се проведе втората конференция Eurovacine, която привлече 50 участници в Стокхолм и 1357 участници онлайн чрез излъчване по интернет.

Функции в областта на общественото здравеопазване

От създаването си преди пет години ECDC набляга изключително върху непрекъснатото развитие на своите функции в областта на общественото здравеопазване: наблюдение, научни консултации, готовност и реакция, обучение и комуникация в областта на здравеопазването. Откакто ECDC е вече във фаза на консолидиране, функциите в областта на общественото здравеопазване са твърдо установени. През 2011 г. ECDC укрепи допълнително инфраструктурите си и приспособи своя режим на работа в сътрудничество с програмите за отделни болести, за да предостави висококачествени продукти на заинтересованите страни и гражданите на Европа.

Наблюдение

До есента на 2011 г. с прехвърлянето на EUVACNET координирането на всички мрежи за наблюдение, възложено на външни изпълнители, беше прехвърлено на ECDC. Освен това ECDC подкрепи потребителите на TESSy (Европейска система за наблюдение) в държавите-членки с документация, обучение и повишена функционалност на платформата. Процедурата за обмен на данни от TESSy с трети страни беше разширена и допълнително опростена. 2011 отбеляза също най-високото равнище на събиране на данни от започването на дейността на ECDC. В допълнение на годишния епидемиологичен доклад ECDC публикува 63 доклада относно наблюдението на конкретни болести. Въз основа на анализа и тълкуването на данните от наблюдението, събрани през 2011 г., бяха изготвени голям брой статии, резюмета и презентации

Научна подкрепа

През 2011 г. ECDC организира петата ежегодна европейска конференция на ESCAIDE в Стокхолм, в която взеха участие близо 600 експерти по обществено здравеопазване, епидемиолози и микробиолози. На събитието се изнесоха 180 устни презентации и бяха изложени 180 постера. ECDC беше приканен да представи оценка на риска и технически консултации по редица въпроси, сред които например техническа консултация относно безопасността при работа с тъкани и клетки. През цялата година системата за съхраняване и управление на научните консултации (SARMS) беше използвана все по-често за управление и съхранение на предоставяните насоки.

През ноември 2011 г. ECDC проведе заседание относно изменението на климата, на което ударението беше поставено върху осигуряването на достъп за представителите на държавите-членки до редица ресурси и инструменти, разработени от ECDC в помощ на вземането на решения във връзка с адаптирането към изменението на климата. Разработен беше лесен за ползване набор от софтуерни инструменти, който ще даде възможност на държавите-членки да направят оценка на националната тежест на заразните болести, изразена в продължителността на живот, коригирана с отчитане на инвалидността (DALYs). През декември на интересувашите се държави-членки бяха представени този набор от инструменти и стратегиите за прилагането му през 2012 г., както и основните характеристики на методологията BCoDE. Окончателният доклад на работната група по методологии в областта на основаващата се на факти медицина (EBM) за общественото здравеопазване беше публикуван през 2011 г. Освен това ECDC разработи програма за обучение на персонала на ECDC и държавите-членки по EBM за профилактика и контрол на общественото здравеопазване/инфекциозните заболявания, а през май 2011 г. проведе първия учебен курс за външни лица.

Готовност и реакция

През 2011 г. влезе в действие нова платформа за оценка на риска от болестите, за които има ваксини. За едно масово събитие ECDC извърши оценка и контрол на рисковете от пренасяне на заразни заболявания. Чрез управляваната от ECDC система за ранно предупреждение и реагиране (CRIP) беше докладвано за шестдесет и четири заплахи на територията на ЕС. Изготвени бяха общо 28 оценки на заплахи, които бяха предоставени на държавите-членки. Освен това ECDC осигури експерти, които да подкрепят държавите-членки в предприятиите от тях мерки срещу огнищата на малария и западнотилски вирус в Гърция. Извън ЕС експерти на ECDC бяха изпратени в Хаити при огнището на холера, възникнало след земетресението на 12 януари 2010 г.

Въз основа на взетите поуки от огнището на E. Coli, продуциращи Shiga токсини (STEC), ECDC преразглежда вътрешния си План за действие при събития, засягащи общественото здраве (PHE-OP), и завърши в окончателен вид плана за непрекъснатост на дейността. ECDC организира няколко семинара по симулационни упражнения за персонала на ECDC и експерти от държавите-членки. През 2011 г. ECDC и Европол организираха семинар на тема „Европейски перспективи за сътрудничество между агенциите в областта на химичните, биологичните, радиологичните и ядрените заплахи и рискове (EPICO)“. Поканени бяха други организации и институции за обмен на нови стратегии за сътрудничество, установяване на възможни пропуски и откриване на нови възможности и потенциали. Семинарът допринесе за допълнително

насърчаване на оперативната съвместимост и полезните взаимодействия при подготовката и справянето с откриване и реагиране на химичните, биологичните, радиологичните и ядрените заплахи и рискове.

Обучение

Осъществени бяха дейности по обучение за изграждане на капацитет, включващи двугодишни стипендиантски програми, например EPIET (Европейска програма за обучение по интервенционна епидемиология) и EURHEM (Европейска програма за обучение в областта на микробиологията и общественото здраве). След оценката на EPIET към европейското измерение беше добавена програма „по линия на държавите-членки“ с цел да се увеличи приобщаването на държавите-членки към програмата. Освен това четири държави-членки поискаха участници в техните национални програми за обучение да бъдат включени в групата през 2011 г. като „програми, свързани с EPIET“. Така общият брой на участниците в групата през 2011 г. възлезе 40 души. Организиран бяха общо 24 посещения на държави-членки като част от вътрешните дейности по контрол на качеството на програмите EURHEM и EPIET. ECDC организира също няколко конкретни програми за обучение и разработи Wiki ръководство за практикуване на епидемиология на място (FEM Wiki). През 2011 г. ECDC успя да получи пълна акредитация (непрекъснато обучение по медицина) на UEMS (Съюз на европейските медицински специалисти), за всички курсове за обучение на ECDC. Специално обучение беше осигурено за имунизации срещу инфлуенца и за изпълнение на препоръката на Съвета на ЕС.

Здравна комуникация

През 2011 г. ECDC издаде 122 научни публикации. Уебсайтът на ECDC, създаден през 2009 г., представлява важен европейски източник на информация по въпроси в областта на общественото здраве. През 2011 г. той беше посетен около половин милион пъти. Медиите са важен канал за достигане до аудиторията извън уебсайта и пресслужбата на Центъра поддържа връзки с журналисти в областта на здравеопазването. При появата на огнището на STEC тя беше особено натоварена. През 2011 г. Eurosurveillance чества своята 15-та годишнина. В списанието са публикувани 190 кратки съобщения и редовни статии, както и 16 уводни статии, 10 писма и 39 други материали. ECDC продължава да развива изследванията в областта на здравните комуникации и да подкрепя дейностите на държавите-членки в тази област чрез систематично планиране на дейностите в областта на здравните комуникации в Европа, обмен на най-добри практики, свързани с групите от населението в уязвимо положение, и пречките пред ваксинирането, както и чрез публикуване на поредица материали от типа „оценка на здравните комуникации“.

Партньорства

През 2010 г. ECDC реши да утвърди и опрости своя начин на работа с държавите-членки и през 2011 г. във всяка държава беше определен координиращ компетентен орган. През 2011 г. бяха организирани посещения на няколко държави, продължи осъществяването на проекта за информация за държави и беше продължено успешно изпълнението на политиката на ECDC за сътрудничество с трети държави, приета от управителния съвет през ноември 2010 г. Допълнително беше засилено сътрудничеството със страните кандидатки и потенциалните кандидатки, като се постави ударение върху две основни дейности: изпълнение на проекта ИПП на ECDC 2009/202-963, започване на нов проект 2011/282-291 на ECDC и разработване на нов инструмент за оценка в тясно сътрудничество с Европейската комисия/ГД „Здравеопазване и потребители“ (DG SANCO). Засилени бяха междуинституционалните отношения с Европейския парламент, Съвета на министрите, Европейската комисия, други европейски агенции, СЗО, партньорски институти към ECDC в САЩ, Китай и Канада и няколко международни неправителствени организации, работещи в същите или подобни области като ECDC. Следва да се отбележи подписването на административно споразумение от директора на ECDC и регионалния директор на СЗО за Европа, както и посещението в ECDC на делегация от Парламента, водена от председателя на Комисията по околна среда, обществено здраве и безопасност на храните (ENVI).

Лидерство

ECDC продължи да работи съгласно ценностите, приети през 2010 г.: стремеж към качество, ориентираност към услугите и работа в екип. Организиран бяха общо три заседания на управителния съвет и четири заседания на консултативния форум с подкрепата на целеви съвместен „екстранет“.

На 1 април 2011 г. ECDC въведе важни промени в структурата на Центъра, за да засили ударението върху качеството, съгласуваността и гъвкавостта на своята дейност. След реорганизацията изпълнението на работната програма за 2011 г. продължи по план за повечето дейности. След одита на Службата за вътрешен одит бяха въведени редица нови елементи в подготовка на работната програма за 2012 г.: те

включваха пълно бюджетиране по дейности, приоритети, показатели и целеви показатели, както и оценка на риска. Политиката за управление на качеството е вече в ход, като прилагането на CAF* започна в края на 2011 г. Тази оценка ще доведе до пет приоритетни мерки за подобряване на организационните показатели като част от работната програма за 2013 г.

Управление

Отделът за управление и координация на ресурсите продължи да подпомага оперативните дейности на ECDC през цялата година. Основният бюджет на Центъра беше намален от 57,8 млн. EUR през 2010 г. на 56,6 млн. EUR през 2011 г. (-2 %). През юни 2011 г. управителният съвет изготви положително становище относно годишния счетоводен отчет на Центъра за 2010 г. Наети бяха много нови служители, като към края на годината общият им брой беше 270. Отдел „Човешки ресурси“ участва активно в реорганизацията на ECDC, като изготви нови организационни схеми и щатни разписания, назначи нови ръководители и подготви новите ръководители за техните задачи чрез поставяне на цели за служителите им. Центърът стартира нова вътрешна процедура за наемане и подбор на персонал, насочена към допълнително засилване на прозрачността на процедурите. През 2011 г. за служителите на ECDC бяха организирани повече от хиляда командировки, 238 заседания, като в заседанията и интервютата на ECDC участваха над 3000 външни участници. Възложени бяха над 130 обществени поръчки. През 2011 г. ECDC инвестира около осем милиона евро в ИКТ; половината от тази сума беше използвана за разработване на оперативни приложения за ECDC, външните партньори на Центъра и държавите-членки; останалата половина беше изразходвана за поддръжка и предоставяне на подкрепа за съществуващите приложения и услуги. Установена беше вътрешна комуникация с помощта на различни инструменти (интранет, бюлетин) за подобряване на вътрешния информационен поток и повишаване на ефикасността на Центъра.

Изпълнение на работната програма за 2011 г.: Общ преглед

ECDC изпълни успешно 90% от дейностите по работната програма, с което надхвърли целевия си показател за изпълнение на бюджета: изпълнението на бюджета към края на 2011 г. възлезе на 96% за поетите задължения и на 76% за плащанията.

Фигура 1: Изпълнение на работната програма за 2011 г. по цели: Вж. подробности в приложение 1.

* Обща рамка за оценка (CAF) — инструмент за цялостно управление на качеството, разработен от Европейския институт по публична администрация (EIPA) и основан на модела за високи постижения на Европейската фондация за управление на качеството (EFQM) и модела на германския Университет за административни науки в Шпайер (Speyer).

Цел/DSP	Общо	Частично	Частично	Забавено	Отложено	Отменено
Инфекции, резистентни на антимикробни препарати и вътреболнични инфекции	15	13		1	1	
Нови болести и векторно преносими инфекции	7	7				
Предавани чрез храната и водата болести	9	7	1		1	
Легионелоза	9	8	1			
Хипертонична атеросклеротична болест на сърцето	12	12				
Инфлуенца	10	7		1	1	1
ТБ	8	5		2		1
Болести, предотвратими чрез ваксини	12	11	1			
Надзор	9	9				
Научни консултации	11	11				
Готовност/реакция	13	11		2		
Обучение	8	8				
Здравна комуникация	14	13	1			
Партньорства	9	8				1
Лидерство	9	8			1	
Управление	21	20	1			
ОБЩО	176	158	5	6	2	3
%	100%	90%	3%	3%	2%	2%